

Yapı ve Köken Bakımından Dünya Dilleri, Türkçenin Bu Diller Arasındaki Yeri

Dillerin Sınıflandırılması

A. Yapı /Biçim Bakımından (Morfolojik): Özellikle sözcük çekiminde gösterdiği

özelliklere bakılmıştır.

1. Yalınlayan (Tek heceli) Diller: Türetme ve çekim yoktur, sözcükler ek almaz, yani her kelime kök halindedir; ancak tümce içindeki yerlerine ve başka sözcüklerle ilişkilerine göre çeşitli anlam ve görevler üstlenirler. Çok zengin bir vurgu sistemine sahiptir. Yazı işaretleri oldukça karışıktır. Örn. Çince, Tibetçe, Vietnamca vd.

* Örneğin Çince'de “Wo bu pa ta” cümlesi Türkçe " Ben, değil korkmak sen " (Ben senden korkmam) anlamına gelir. Oysa aynı cümle, hece vurgularını değiştirerek ; "Sen benden korkmazsın", Ben senden korkarım", "Sen benden korkarsın", "Benden korkacak değilsin", "Senden korkacak değilim" gibi pek çok anlamı ifade eder duruma getirilebilir.

2. Eklemeli (Bitişken) Diller: Sözcüklerin kökleri ek alır, yeni sözcükler eklerle türetilir.

Kelime kökü değişikliğe uğramaz. Kelime köklerine sistemli bir şekilde eklenen ekler aracılığıyla yeni kelimeler türetilir. Tipik örnek: Türkçe'dir. Diğer örnekler: Moğolca, Mançu-Tunguzca (Sibiryâ, Moğolistan ve Mançurya'da kullanılan bir dil), Japonca, Korece, Fince, Macarca, Samoyetçe ve bazı Afrika ve Asya dilleri. Amerikan Kızılderili dilleri, Eskimo dilleri, Gürcüce de bazı küçük ayrılıklar da olsa, bu grupta yer alır.

Örn. Ev-len-di-ler, göz: göz-cü, göz-cü-lük, gözl-lük, göz-lük-lü, göz-lük-çü vb.

3. Bükümlü Diller: Çekim sırasında sözcüğün kökü değişir. Tipik Örn. Arapça, Almanca, İngilizce, Fransızca

Almanca'da - trinken, trank, getrunken ya da nehmen-nahm-genommen

İngilizce'de - go, went, gone

Arapça'da hükm (hüküm), hâkim (hüküm veren), mahkûm (hüküm verilen), hükkâm (hâkimler)

(d,r,s) ders, tedrisat, müderris, medrese (ünsüzler sabit, ünlüler değişiyor belli kalıplara göre)

Örn. qale (dedi), qul (söyle), yequlu (der)

B. Köken/Kaynak/Akrabalık İlişkileri Bakımından Bakımından (Genetik): Biçim ve yapı özellikleri göz önünde bulundurulur.

Dil ailesi ifadesi, dillerin köken akrabalığını belirtmeye yarar. Bu terim, akraba dilleri konuşan milletlerin aynı soydan geldikleri anlamını taşımaz.

1. Ural-Altay

Altay Dilleri: Türkçe (Türkiye Türkçesi, Azerice, Özbekçe, Kazakça, Yeni Uygurca, Tatarca, Türkmence, Kırgızca, vd), Moğolca, Mançu-Tunguzca, Korece ve Japonca

Ural Dilleri: Fin-Ugor Dilleri (Fince, Macarca, Ugorca) ve Samoyed Dilleri (Kuzey Buz Denizi sahillerinde yaşayan Samoyetlerin dili)

2. Hint-Avrupa: İki kolda incelenir. Hiçbir şekilde konuşanların ırk birliğini göstermez, kültür bakımından yakınlığı ifade eder.

Asya Kolu (Hint Kolu): Hintçe, İran dili (İran Dilleri: Farsça, Kürtçe, Zazaca), Ermenice

Avrupa Kolu

Latin Dilleri: Avrupa'nın birçok bölgesinde hakimiyet kurmuş olan Roma İmparatorluğu'nun etkisiyle Latinceye dayalı olarak şekillenen Fransızca, İtalyanca, Portekizce, İspanyolca, Katalanca, Rumence

Slav Dilleri: Rusça, Beyaz Rusça, Ukraynaca, Bulgarca, Sırpça, Hırvatça, Boşnakça, Makedonca, Slovence, Lehçe, Çekçe, Slovakça, Litvanya Dili

Germen Dilleri: İngilizce, Almanca, Felemenkçe, İskandinav dilleri olarak bilinen İsveççe, Norveççe, Danca ile İzlandaca

Bağımsız Avrupa Dilleri: Keltçe, Yunanca ve Arnavutça

3. Hami-Sami (Afrika-Asya Dilleri): Hami-Sami adı Nuh Peygamberin oğulları Ham ve Sam'a dayanır.

Sami Dilleri: Arapça, Aramca, Akkadca, İbranca, Maltaca, Süryanca, Babilce, Asurca vd.

Mısır dilleri

Kuşı Dilleri (Kızıldeniz'in batısındaki alanlarda)

Libya-Berberi Dilleri (Libya, Cezayir ve Tunus'ta)

4. Çin-Tibet Dilleri: Çince (Bugün yaklaşık 1,5 milyar kişi konuşuyor), Burma Dili, Tibetçe

5. Kafkas Dilleri: Gürcüce, Svan dili, Lazca, Abhazca, Çerkezce, Çeçen-Lezgi, Hazar ve Avar dilleri

6. Bantu Dilleri: Afrika'nın orta ve güney bölgelerinde konuşulan Swahili, Zulu, Çuana, Kongo, Mongo vb.

Altay Dillerinin Ortak Özellikleri

1. Hepsi eklemeli dillerdir
2. Erillik ve dişillik bildiren farklı kelime biçimleri yoktur.
3. Tanımlıklar (artikel, harf-i tarif) bulunmaz
4. Kelime çekimi ve türetiminde son ekler kullanılır.
5. Ünlü uyumları bulunur
6. Tamlamalarda, tamlayan tamlanandan önce gelir
7. Çokluk bildiren sayılardan sonra gelen isimler çokluk eki almaz
8. Cümlelerde öğelerin sıralanışı özne-nesne-yüklem şeklindedir
9. Hiçbirinde kelime başında l, r, n sesleri bulunmaz.

